

5. Lyhyt (2-3 sivua) kirjallinen selostus hakijan toiminnasta jalkapallon parissa ja motivaatiosta haettavana olevaan tehtävään sekä näihin asioihin liittyvä 2-3 minuutin esittelyvideo;

Jalkapalloprofessorin tehtävää ajatellen toimintani jalkapallon parissa jakautuu vaiheisiin, jotka kuvaan lyhyesti ja kronologisesti. Ensimmäinen kokemuksen jalkapallosta ajoittuu 2-3 vuoden ikään, kun sain Heikki, ”Hinttu”, Valjakalta ensimmäisen jalkapalloni. Hinttu pelasi sekä Mikkelin Pallo-Kissoissa että Mikkelin Palloilijoissa mestaruussarjaa kivikovana oikeana pakkina. Aivan pienestä pitäen kävimmekin katsomassa kymmeniä mikkeliäisten joukkueiden otteluita kauden aikana ja opin tuntemaan kaikki alueen pelaajat. Kävimme koko perheen voimin katsomassa mm. MP:n kaksi cupin loppuottelua stadionilla.

Koska asuin maalla pääsin joukkueeseen vasta 12-vuotiaana, mutta liikuin valtavasti senkin takia, että kouluun oli vajaa 4 kilometriä matkaa eikä sinne ollut autotietä. Teimme maatalojen töitä, leikimme aina ulkona ja pelasimme kaikkia mahdollisia pallopelejä ja erityisesti jalkapalloa, urheilin monipuolisesti ja hiihdin kilpaa. Urheileminen oli perheessämme tärkeää, isäni oli kilpahihtäjä ja hänen veljensä hyvä kansallisella tasollakin. Äidin serkku oli hiihdon Suomen mestari. Opin tuntemaan Mikkelin seudun hiihtäjät ja jalkapalloilijat aivan pienestä pitäen. Meille tuli Helsingin Sanomat, josta seurasin aktiivisesti urheilua.

14-vuotiaana olinkin jalkapallon SM-kisojen hopeajoukkueessa (MiPK-C) ja minut valittiin myös kisojen Allstars-joukkueeseen. Voitin samana vuonna myös viestihiihdon Suomen mestaruuden ja olin ylivoimainen piirinmestari. Pääsin maajoukkue-ehdokkaikseen leireille, mutta en pelannut yhtään maaottelua. Pelaajatarkkailussa olin käsittääkseeni 19-vuotiaaksi asti. Vaikka jalkapallouraan varjosti sairastuminen rasisastmaan, johon ei tuolloin ollut kunnollista hoitoa, niin ehdin olla voittamassa kahta oppikoulujen ja kahta korkeakoulujen Suomen mestaruutta, yhden TUL:n mestaruuden ja kaksi hopeamitalia juniorien SM-kisoissa (A- ja C-juniorit) sekä yhden oppikoulucupissa. Pelasin yhden vuoden SM-sarjassa ja tein kolme maalia.

Edellistä kappaletta voisikin luonnehtia perinteiseksi jalkapallouran kuvaukseksi ja narratiiviksi, jossa kerrotaan kokemukset saavutusten kautta. Gradussani *Urheilu kertomuksena* avasin kuitenkin urheilukokemukseni käyttäen hankkimaani sosiologista osaamistani. Kuvasin, miten vanhempien, muiden merkityksellisten ihmisten (valmentajat, pelikaverit, ystävät, seuraajat), urheilun alakulttuurien ja taloudellisten reaali-teettien vaikutukset näkyvät pelaajan elämässä. Ja kerroin, miten pelaaja ratkaisee haasteet, joita urheileminen/pelaaminen väistämättä tuo jokaisen eteen, jos hän pyrkii tosissaan huipulle. Graduni oli ensimmäisiä kvalitatiivisia, henkilökohtaiseen kokemukseen perustuvia narratiivisen sosiologian tutkimuksia Suomessa. Sen pohjalta kirjoittamiani artikkeleita julkaistiin runsaasti Suomessa ja kansainvälisissä julkaisuissakin.

Aloitin valmennusurani jo 16-vuotiaana Mikkelin Pallo-Kissojen nappulakoulujen valmentajana. Olinkin sitten joka kesä – varusmiespalvelusta lukuun ottamatta – näiden hyvin suosittujen koulujen valmentaja vuoteen 1981 asti. Itseni ja muiden kehittäminen oli jo silloin intohimoni. Harjoittelin ja kilpailin loistavien hiihtäjien, mm. Harri Kirvesniemen, ja erinomaisten jalkapalloilijoiden kanssa – Mikkeliissä oli kaksi SM-sarjajoukkuetta ja koulussani oli oman joukkueeni pelaajien lisäksi runsaasti myös MP:n A-juniorien SM-kultajoukkueen pelaajia. Hengitin kilpa- tai oikeastaan huippu-urheilua noina teinivuosinani. Vuonna 1981 aloitinkin opintoni Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan valmennuksen suuntautumisvaihtoehdon opiskelijana.

Valitettavasti valmennuksen opinnot oli päätetty antaa liikuntabiologian laitoksen tehtäväksi, joten joukkueurheilijoiden tarpeita ei minun – eikä monen muunkaan mielestä – juuri huomioitu tuohon aikaan. Opiskelinkin sekä liikuntapedagogiikkaa että –sosiologiaa biologian rinnalla. Lopulta valmistuin liikuntasosiologia pääaineena, vaikka opiskelinkin myös muitakin aineita melko pitkälle. Pelasin jalkapalloa vielä Jyp-77:ssa, mutta jouduin lopettamaan polvivamman takia 23-vuotiaana. Kävin Palloliiton ylimmät

valmentajakoulutukset ja valmensin naisten 2-divisioonajoukkuettakin ennen kuin muutin Helsinkiin opiskelijajärjestötehtäviin, joissa urheiluvalmennus muuttui kaikenlaisen liikkumisen edistämiseksi.

Opiskelijaliikunta olikin tuohon aikaan erittäin aktiivista, koska sähly, monet ryhmäliikunnan muodot ja luontoliikuntakin saivat runsaasti harrastajia aktiivisista opiskelijoista. Muutos oli niin syvällistä ja suurta, että perinteiset liikunta- ja urheilumuodot tuntuivat jonkin aikaa melko pysähtyneiltä. Kirjoitin aktiivisesti tutkimusartikkeleita ja olin toimittamassa mm. Urheilukirjaa ja ensimmäistä suomalaista miestutkimuskirjaa. Opiskelijoiden Liikuntaliiton koulutus- ja tutkimussihteerinä koulutin, tutkin ja kehitin puolenkymmentä vuotta opiskelijaliikuntaa kunnes sain vuonna 1994 tutkimusapurahan väitöskirjaa varten.

1990-luvulla ja 2000-luvun alussa olin myös vaikuttajana mm. Helsingin liikuntalautakunnassa, Uudenmaan läänin liikuntalautakunnassa ja valtion liikuntaneuvoston eri jaostoissa ja hetken neuvostossakin. Olin valmistelemassa monia uudistuksia mm. erityisliikunnan/vammaisurheilun eheyttämisen ja sukupuolten tasa-arvon edistämisessä, mutta myös valmennuksen kehittämisessä. Suunnittelin ja olin toteuttamassa urheilua ja valmennusta kehittäviä Opetusministeriön tukemia hankkeita (mm. Isät, pojat ja urheilu; SuVaa valmennukseen). Ohjasin liikuntatieteellisessä tiedekunnassa muutamia jatkotutkintotöitä ja opetin tutkimusmenetelmiä.

Kokonaisuutena voinee sanoa, että olin hyvinkin aktiivisesti vaikuttamassa siihen, että suomalainen liikunta- ja valmennuskulttuuri siirtyi autoritaarisesta vuorovaikutteisempaan ja urheilijaa sekä valmennusprosessien monimuotoisuutta eli psykososiaalisia tekijöitä ymmärtävämpään suuntaan. Pystyin vaikuttamaan asioihin monipuolisesti tutkimusteni, poliittisen vaikuttamisen, julkisuuden ja monipuolisten asiantuntijatehtävieni kautta.

Seuraavaksi vaiheeksi jalkapallon suhteen voi sanoa sitä, kun poikani alkoi pelaamaan jalkapalloa. Olin aktiivisesti mukana sekä joukkueen vapaaehtoisena että tarvittaessa valmentajien tukena. Poikani ura alkoi pienestä lähioseurasta, jatkui isompaan kaupunginosaseuraan ja siitä Helsingin Jalkapalloklubin junioriedustusjoukkueeseen. Opin paljon juniorijalkapallosta noina vuosina. Kirjoitinkin aiheesta jonkun verran. Lahden ammattikorkeakoulun Liikunnan laitoksen tutkijana tein myös yhteistyötä FC Lahden kanssa ja tein pienen tutkimuksen, jonka pohjalta kirjoitin artikkelin Hannu Itkosen & Arto Nevalan toimittamaan jalkapallotutkimuskirjaan.

2000-luvulla olin aktiivisesti mukana ohjaamassa useita urheilua ja valmennusta koskevia väitöskirjoja, kuten Esa Rovion jääkiekkovalmennukseen, Antti Nikanderin jalkapallovalmennukseen ja Kirsi Hämäläisen urheiluvalmennukseen yleisemmin liittyviä töitä. Opin tietysti itsekkin valtavasti valmennuksen uusista menetelmistä ja tutkimuksesta, jota omalta osaltani itse tietysti kehitinkin. Oma osaamisenihan perustui sekä menetelmäosaamiseen että aineistojen tulkintaan teoreettisesti ja käsitteellisesti. Ohjasin valmennuksen ja urheilun opinnäytteitä myös Lahden amk:ssa sekä myöhemmin Haaga-Helia amk:ssa, joista mainittakoon vaikkapa Jussi Korpisen jalkapallon video-oppimista käsittelevä työ ja Marko Asellin omaa urheilijauraa ja valmennusta käsittelevä opinnäytetyö.

2004 minut houkuteltiin ikätutkimuksen ja vanhustyön kehittämisen pariin, jossa opinkin erittäin paljon siitä, miten kohtuullisen suurta tutkimus- ja kehitysyksikköä johdetaan, miten rahoituksia haetaan ja miten tutkimustuloksia viedään tuloksellisesti käytäntöön. Ikäinstituuttihan oli ja on tässä suhteessa huomattavasti yliopistoja parempi organisaatio, koska sen perustehtävänä on tehdä käytäntöä palvelevaa tutkimus- ja kehitystyötä. Olin sekä gerontologian huippututkimuksen parissa, mm. gerontologia-lehden päätoimittajana ja toimituskunnassa, kongressien esiintyjänä ja useiden yhteishankkeiden suunnittelijana ja johtotehtävissä.

Jalkapallo oli kuitenkin jatkuvasti tapetilla, sillä poikani ja hänen ikätoveriensä vaihteleva ura kertoi minulle paljon siitä, mikä suomalaisessa jalkapallossa on hyvää ja missä olisi kehitettävää. Valitettavan paljon löysin

huippuseurojenkin juniorivalmennustoiminnasta kehitettävää varsinkin yksilöllisen valmennuksen ja urheilijan polkujen tukemisessa. Monen monta lahjakasta ja motivoitunutta pelaajaa olen nähnyt menetettävän pelkästään seuratessani poikani ikäluokan nuorten pelaajien uria. Kyse ei ole siitä, ettenkö olisi nähnyt erinomaisia valmentajiakin, vaan esimerkiksi siitä, miten ajatus siitä, miten jalkapalloilija kehittyä, on ollut liian kapea. Kaikki pelaajathan eivät kehity yhtä nopeasti, vaan parhaimmille tulisi antaa mahdollisuus kehittyä ainakin 23-ikävuoteen asti. Näin ei kuitenkaan ole käynyt, vaan esimerkiksi akatemiajoukkueissa (2- tai 3-divisioonassa) nuoren kehitys on saattanut jopa pysähtyä, koska joukkueissa ei ole riittävästi kovia sarjajyriä haastamassa nuoria. Pelaajan ”pallotteleminen” liiga- ja akatemiajoukkueen välissä ei ole sekään aina onnistunut kovin hyvin, vaikka idea on periaatteessa hyvä. Selvästi fiksumpaa on kuitenkin ollut se, että esim. HJK päästää nykyään parhaimmat juniorinsa vaikkapa RoPS:iin saamaan vastuuta ja peliaikaa, ehkä myös aikuisuutta.

Poikani, Jens Tanskasen, kautta olen päässyt seuraamaan läheltä vaikkapa FC Lahden nousuhuuman liigaan vuonna 2011 tai hänen kaksi comebackiaan usein vuosien taukojen jälkeen. Hänen kauttaan olen hyvin konkreettisesti nähnyt, miten valtava merkitys jalkapallolla voi olla nuoren kehitykselle. Hän on saanut huikeita elämyksiä, hänen identiteettinsä on välillä kärsinyt kolauksia ja välillä vahvistunut kestävästi erilaisista haasteista, hän on saanut ystäviä ja tukevan ryhmän ja hän on oppinut kantamaan vastuuta toisista ollen nyt pelaaja-valmentajana nykyisessä joukkueessaan Union Plaaniassa. Jalkapallo ei tietysti ole ihmeidentekijä, sillä tyttäreni, lina Raudasoja, joka on harrastanut telinevoimistelua, balettia ja kuorolaulua tekee tällä hetkellä töitä ja väitöskirjaa Jyväskylän yliopiston liikunnalla Style-hankkeessa.

Viimeisin vaihe suhteessani jalkapalloon alkoi kymmenisen vuotta sitten, kun aloin tekemään aktiivisemmin liikunta- ja urheilututkimusta, mutta aloin myös itse pelaamaan ikämiesjalkapalloa 27 vuoden tauon jälkeen. Jalkapallon merkitys aukeni minulle aivan uudella tavalla, kun sain tavata vanhoja pelikavereitani vuosikymmenten takaa ja opin tuntemaan uusia pelaavia ikätovereitani. Jalkapallo todellakin yhdistää ihmisiä toisiinsa – tärkeitä ovat yhteiset kokemukset ja yhdessä jaetut merkitykset. Ikämiesjalkapallo ei kuitenkaan ole mitään ”höntsää”, vaan mitaleistakin taistellaan riittävällä vakavuudella niin SM-tasolla kuin piirisarjoissakin. Olenkin päässyt nauttimaan menestyksestäkin sekä Puotinkylän Valtin että Puijon Pallon joukkueissa.

Lähes uskomattomalta tuntuu sekin, että lyhyen urani aikana sain pelata mm. Arto Tolsaa, Atik Ismailia, Pasi Rautiaista, Kari Ukkosta, Petteri Kupiaista, Kari Elorantaa, Petri ja Arto Uimosta, Olli Huttusta, Olli Rissasta, Esko Rantaa, Ari Heikkistä, Ilkka Mäkelää, Jukka Ikäläistä tai Pekka Vepsäläistä vastaan ja yhdessä Raimo Vierikon, Antti Ronkaisen, Hannu Turusen, Tibor Gruborovicsin, Petri Järvisen, Kimmo Tarkkion tai Antti Muurisen ja lukemattomien muiden ”jalkapallopersoonien” kanssa. Näistäkin kokemuksista olen kirjoittanut ahkerasti blogiartikkeleita, joita on kertynyt viimeisen vuosikymmenen aikana viitisenkymmentä.

Jos siteeraisin itseäni, niin väittäisin, että suhteeni jalkapalloon on kokemuksellisesti äärimmäisen vahva. En ole antanut useiden vaikeiden vastoinkäymistenkään estää itseäni toimimasta mahdollisuuksieni rajoissa jalkapallon parissa ja rakastamaani lajia tai elämäntapaa tutkien ja kehittäen. Jalkapallon merkitys on ollut minulle niin suuri, että olisi äärimmäisen epäoikeudenmukaista edes epäillä omaa motiiviani jalkapallon kehittämiseen. Jos Suomessa olisi aiemmin ollut edes jotakin lähellekään samantapaista tehtävää tarjolla kuin nyt auki oleva jalkapallon työelämäprofessorin tehtävä on, olisin siihen varmasti pyrkinyt. Itse asiassa hainkin vuonna 2018 Palloliitossa avoimina olleita koulutuspäällikön ja seurakehittäjien tehtäviä, vaikka työkokemukseni eivät niihin tehtäviin täydellisiä olleetkaan. Tein hakemukseen melko perusteellisen 15 sivua pitkän esityksen siitä, miten suomalaista jalkapalloa tulisi kehittää. Kun Palloliitto haki avoimella haulla Huhkajille päävalmentajaa vuonna 2015, kirjoitin aiheesta monta tekstiä (<http://www.miksiliikun.fi/2015/08/03/huhkajien-paavalmentajaksi/>), joissa pohdin tehtävän hoitamisen haasteita. Nämäkin kertonevat vakuuttavasti korkeasta motivaatiostani jalkapallon kehittämistä kohtaan.